

FERDINANDY GYORGY

Sárika

Lehetséges-e, hogy csak úgy, szórén-szálán, nyomtalanul eltűnjön valaki? Hogy sem az anyakönyvben, sem a hozzátartozók emlékezetében nyoma se marad? Nagy világégésekben, epidémiákban még csak elképzelhető a dolog. Valahol Afrikában vagy a Távol-Keleten.

De hogy az én utcámban, és a boldog békeidők kellős közepén?! És hogy egy gyönyörű leánykát titkoltak el előlem négy nemzedéken át?!

Márpedig erről beszélek. Mert Sárika itt élt közöttünk. Az én hibám, hogy ilyen sokáig eszembe se jutott. Elmúltak az évek, végiggondolom a mulasztásaimat.

*

Apám orvosi táskájában néhány régi fényképet találtam. Az egyik matrózruhás fiúcskát ábrázolt, mellette komoly, aranyszőke lányka. A kislány nyolc, a fiúcska valamivel idősebb lehetett.

– Ez Sárika! – mondta apám. – Ez meg itt – rám ismersz? – én vagyok.

Azt tudtam, hogy később – tízben, tizenkettőben – született két kishúga. Anna és Margit. De hogy volt valaki apám és közöttük, arról akkor hallottam először. Apa négyben született, ő volt a nagyfiú a családban. Utána jött ez a meglepetés, az aranyszőke Sárika.

– Volt annak idején egy epidémia – mesélte apám. – A spanyolnátha. Az vitte el őt. Akkor határoztam el, hogy orvos leszek.

Többet, mást nem is mondott aznap este. Akkor már évek óta fekvőbeteg volt, nem mesélt nekem csak vidám dolgokat. Mint a hidaki nyaralásokat, amikor az egész böhöm nagy család összejött. Emlékszem, apa és unokaöccse, Pityu bácsi *Vérfürdő* címen előadtak egy színdarabot. Ezen még ott, a betegszobában is könnyesre nevette magát. Csupa ilyen vidám történettel szórakoztatott szegény. Soha többé szóba se került közöttünk Sárika.

Így aztán nekem csak a két testvér képeslap méretű, barna fényképe maradt.

*

Nem tudom újra megnézni, nem hoztam magammal az Újvilágba. Most mégis a két gyerek minden arcvonására emlékszem. Komolyan néznek a lencsébe mind a ketten, de Sárika talán még a bátyjánál is komolyabb. Mintha mondani szeretne valamit. Mégis lágyak, szelídek az vonások. Egy kis dac bujkál bennük legfeljebb.

Ami a spanyolnáthát illeti, akkor hallottam róla először. Senki sem beszélt róla a családban, talán, mert időközben kitört a világháború, ez a minden epidémiánál nagyobb borzalom. Azt, hogy a spanyolokhoz nem sok köze volt, ma már tudom. Pessimistább becslések szerint ötvenmillió embert ölt meg, és lettek mindenféle utóhatásai. Mondom, nem beszélt róla senki, de nem hiába volt orvostanhallgató, komolyan vette ezeket a dolgokat.

Másként hogyan magyaráznám, hogy fiatal medikusként első, egyetlen utazása a félszigetre, Barcelonába vezetett!

Teltek-múltak az évek, az évtizedek. Én már Amerikába készültem, amikor a katalánok fővárosában egy idős orvos még emlékezett rá. A szobatársa volt néhány hónapig. De erről a spanyol útról sem beszélt senki a családban. Apám hazajött, megnősült. Amikor én születtem, fél lábbal már benne voltunk a világháborúban.

Azt, hogy üldözötteket mentett, elmondtam nem is egyszer. Még harminc évet élt, bénán, elfekvő kórházak siralomházaiban. Ott mondott el mindent, amit csak róla tudok. És ott került hozzám a hosszú, barna orvosi táska, és benne Sárika.

*

Amikor ezt írom, apám két húga – Margit és Anna – már nem élnek. Ők voltak az utolsók, akik mondhattak volna a nővérekükről valamit. Annának nem volt leszármazottja, nem maradt más, Margit fiaihoz kellett fordulnom.

Hát, velük nem volt sok szerencsém. Miklós, a pszichiáter, sosem halott Sáríkáról. Bátyja, Laci, a családi örökség gondozója, ugyan talált róla egy kétsoros feljegyzést, de ebben dátumok nélkül, mindössze hat évet élt a kislány. Ezt a hat évet kellett volna apám és Margit közé beilleszteni. Arról nem is beszélve, hogy az én fotómon már bőven elmúlt hatéves Sárika.

*

Végül is én találtam, valamikor kiskamasz koromban, egy félig-meddig idevágó adatot. Szüleim válása után történt, lent, a mosókonyhában kutakodtam. Ott akadt a kezembe egy vakos, nyomtatott kézirat. A válóper anyaga. Úgy, ahogy elhangzott. A vádirat, és apám – az alperes – védekezése.

Engem mindebből csak egyetlen bekezdés érdekelt, ahol nagyapám azzal vádolta apát, hogy Afrikában szerzett ragályos betegségével megfertőzte ártatlan gyermekeit. Erre pedig a barcelonai út volt a bizonyíték. Ilyen messzire senki sem utazott akkoriban.

Tény és való, hogy apánk minden este villanyárammal hengerelte a lábát. De ez csak amolyan játék volt, nekem is megmutatta. Sokáig hara-

gudtam nagyapámra, hogy orvos létére készpénznek vett ilyen otromba vádakat.

Most, a spanyolnátha után nyomozva gondoltam csak végig ezt a válóper anyagában talált meghökkentő adatot.

*

Ennyi az, amit sikerült megtudnom Sáríkárról. A családom titkairól is csak homályos sejtéseket. Mint például apám húga, Margit – keresztanyám, Manyi néni – esete. Hozzá mindig is ragaszkodtam, de az ominózus válóper után nem láttam soha többé.

A különös csak az, hogy évtizedekkel később, Amerikából jövet sem állt helyre közöttünk a kapcsolat. Hiába kerestem fel őt, mindig csak férje, az ideggyógyász főorvos fogadott.

Igaz, hogy ő erősen érdeklődött irántam. Emlékszem, elolvasta még a gyenge, korai verseimet is. De arra, hogy keresztanyámat gyerekkoromban láttam utoljára, ma sem találok elfogadható magyarázatot.

Csak zárójelben: apám betegsége, a sclerosis multiplex ma már összefoglaló neve minden olyan bénulásos nyavalyának, amiben ő fél évszázadon át szenvedett.

Próbálok felidézni: lassan, fokozatosan romlott az állapota. Először csak elügyetlenedett: félre nyelt, minden kiesett a kezéből. Már bottal járt, de mi még ezt sem vettük komolyan. Akkor jött ez a nagy megrázkódtatás, a lebukás és a nyilasok. Attól kezdve nem állt lábra többé. Két mankó következett, tolókosci és szanatóriumok.

*

Végül, de nem utolsó sorban, itt van az a nagy csend, ami körülvette Sáríka rövidke életét. A hallgatás, amit most felelőtlenül megszakítok.

Így született ez az írás. Helyrehozni egy olyan mulasztást, amit jóvátenni soha többé nem lehet. Tessék, továbbadom. Sáríka újjászületett. Itt ácsorog előttem, nagy, fehér másli csillog aranyszőke hajában. Nem vádol már. Mosolyog.

Post scriptum: annak idején kinyomattam a családfánkat. Tíz nemzedék, 1700 és 2000 között. Pontos munka, szakember készítette. De ebben a másfél száz név között sem szerepel apám kishúga, Sáríka.